למפרע דגיטא דהא לאו גיטא הוא ועביד ליה עבודה בשני בתים אלא דאמר לה הרי זה גיטיך על מנת שתמות חברתיך ודילמא מייתא חברתה והוה ליה גיטא דהא גיטא וקם ליה בלא בית אלא דמגרש להו לתרווייהו לחדא אמר לה הרי זה גיטיך על מנת שלא תמות חברתיך ולחדא אמר לה הרי זה גיטיך על מנת שלא תכנסי לבית הכנסת ודילמא לא מייתא חברתה ולא עיילא היא לבית הכנסת והוה ליה גיטא דתרווייהו גיטא וקם ליה בלא בית אלא לחדא אמר לה הרי זה גיטיך על מנת שלא תמות חברתיך ולחדא אמר לה ה"ז גיטיך על מנת שאכנס אני לבית הכנסת דאי מייתא הא קיימא הא ואי מייתא הא קיימא הא מאי איכא למימר דילמא מייתא חברתה בפלגא דעבודה ועבד ליה עבודה למפרע בשני בתים אי חזי לה דקא בעיא למימת קדים איהו ועייל לבית הכנסת ומשוי לגיטא דהא גיטא למפרע מתקיף לה רב אסי ואיתימא רב עוירא אלא מעתה שתי יבמות הבאות מבית אחד לא יתייבמו יבמתו [א]ריבה מתקיף לה רבינא ואיתימא רב שרביה אלא מעתה ארוסה לא תתייבם [א][2]החוצה [ב]לרבות את הארוסה [ג] תנו רבנן [ג]כהן גדול מקריב אונן [ד]ואינו אוכל [ג] רבי יהודה אומר כל היום מאי כל היום אמר רבא לא נצרכה אלא להביאו מתוך ביתו אמר ליה אביי השתא לרבי יהודה אפוקי מפקינן ליה דתניא היה עומד ומקריב על גבי המזבח ושמע שמת לו מת מניח עבודתו ויוצא דברי ר' יהודה ר' יוסי אומר [ה]יגמור ואת אמרת מייתינן ליה מתוך ביתו אלא אמר רבא מאי כל היום

לומר

אם מתה חבירתה. קיימא הך דאין גיטה גט [ד]: **שלא תכנסי כו'.** ביום הכפורים: **אלא מעתה.** כיון דאמרן לעיל [ע"א] ביתו אין כאן שתים במשמע: **שתי יבמות הבאות מאדם אחד.** שהיה לו שתי נשים לא תתייבם אפילו אחת מהן דהא בית אחד כתיב: **ארוסה לא תתייבם.** דהא בית כתיב ואת אמרת לעיל כל כמה דלא כניס לה לאו ביתו היא: **מקריב אונן.** דרחמנא שרייה דכתיב (ויקרא כא) לאביו ולאמו לא יטמא ומן המקדש לא יצא ולא יחלל וגו'. ודרשינן לה בשחיטת קדשים (זבחים טז.) במת אביו ואמו [א] ואינו צריך לצאת מקדושתו כלל להיות עומד ומקריב כי לא חילל עבודתו בכך ומינה ילפינן [שם] הא כהן הדיוט שלא יצא חילל: **ואינו אוכל.** שלא הותרה כאן אלא עבודה וקדשים אסורין לאונן [ה] קל וחומר ממעשר הקל שאמרה תורה (דברים כו) לא אכלתי באוני ממנו: **להביאו מתוך ביתו.** מצוה הוא שיביאוהו למקדש לעבוד כל היום כדי לפכא לצערו וה"ק ר' יהודה כל היום יהא עסוק בהקרבה: **השתא לרבי יהודה אפוקי מפקינן ליה.** להדיוט אונן אפילו התחיל בעבודה אלמא ר' יהודה בהקרבת אנינות לחומרא ורבנן לקולא וגבי כהן גדול החליפו שיטתן: **היה עומד ומקריב.** בכהן הדיוט קאי:

לומר

אלא לחדא אמר לה על מנת שאכנס לבית הכנסת. *דלא"ג דכבר הקשה לו דילמא לא עיילא לבי כנישתא ה"מ גבי דידה שהנשים עצלניות הן אבל כהנים זריזין הן וכ"ש כהן גדול דזריז טפי ולא ישכח ועוד גבי דידה חיישינן טפי לפי שאינה תדירה בכאן לראות אם לא תמות חבירתה שתיכנס היא לבית הכנסת לאטו בכפה תלו לה: **לחדא** אמר לה על מנת שאכנס כו'. פי' ולשניה אמר על מנת שלא תמות חברתיך דתו ליכא למיחש למידי דאי מתה השניה בפלגא דעבודה עייל לבית הכנסת והוה ליה גיטא למפרע וליכא שני בתים ואי לא מייתא לא הא ולא הא הויא ליה דקמייתא גט ולא ליעול לבית הכנסת ואי מייתא קמייתא בפלגא דעבודה כיון דשניה לא מייתא דלמיתה דתרתי לא חייש הויא לה מגורשת למפרע ולא ליעול לבית הכנסת אבל אי לא מגרש אלא לאחד ואמר לה על מנת שאכנס לבית הכנסת ולא אמר לרחל מידי דילמא מייתא רחל בפלגא דעבודה והיכי ליעביד אי עייל לבית הכנסת קם ליה מכאן ולהבא בלא בית ואי לא עייל לבית הכנסת הרי עבד מקצת עבודה בשני בתים הלכך לא אפשר בע"א וגם הלשון משמע כן מדקאמר לחדא אמר לה מכלל דאף לשניה אמר והתנה עמה בירושלמי משמע אשה אחרת מתקינין לו מזמנין אותה שאם תמות אשתו ביום הכפורים שיקדש זאת ביוה"כ ופליג אגמרא דידן דפריך התם ויקדש מאתמול דמשמע ליה מתקינין בהזמנה בעלמא ומשני וכפר בעדו ובעד ביתו (ויקרא טז) ולא בעד שני בתים ופריך ולא נמלא כקונה קנין בשבת ומשני משום שבות התירו במקדש א"כ הניחא הדא אמרת הלין דכנסין ארמלן צריך לכונסן מבעוד יום שלא יהא כקונה קנין בשבת נ"ל לפרש בתולה שיש לה חופה מבעוד יום משעה שנכנסה לחופה קנאה לכל דבר להכי מותר לבא עליה בשבת אבל אלמנה שאין לה חופה ואינה נקנית לבעלה ליורשה וליטמא לה ולהפר נדריה אלא ע"י ביאה צריך לבא עליה מבעוד יום שלא יהא כקונה קנין בשבת ואפילו את"ל שיש לאלמנה חופה קודם ביאה נ"ל דיחוד שמתייחדת עמו הייתו חופתה וזה יש לעשות קודם השבת אבל בתולה מסילתה בהינומא הויא חופה שלה וזה היו רגילין לעשות ביום אבל לא היו מייחדין אלא בלילה סמוך לביאה והשתא קאמר בירושלמי הלין דכנסין ארמלן צריך לייחדן מבעוד יום דיחוד שלה הייתו חופה וכן נראה לי יותר לומר דלאלמנה נמי אית לה חופה קודם ביאה ויש ליזהר במאי דפריש' שהכונס אלמנה צריך לייחדן מערב שבת אחר ברכת הנשואין: **ולחדא** אמר לה הרי זה גיטיך על מנת שלא תכנסי לביהכ"נ. והשתא אי מייתא בפלגא דעבודה כיון דלא עיילא לביהכ"נ הוה מגורשת למפרע וליכא שני בתים: **ודילמא** לא מייתא חברתה ולא עיילא לבית הכנסת. נ"ל דל"ג דלא עיילא היא דהא מדלא קאמר על מנת שלא תיכנס חברתיך לבית הכנסת אלמא דמיירי דאמר ללאה ע"מ שלא תמות רחל ולרחל אמר על מנת שלא תיכנס היא עצמה לבית הכנסת וא"כ הכי פריך ודילמא לא מתה רחל ולא עיילא רחל לבית הכנסת ואי הוה גרס היא משמע ודילמא לא מתה רחל שהיא חבירתה של לאה ולא עיילא היא לאה הא דנקט גבי דידה על מנת שלא תכנסי לבית הכנסת וכסמוך גבי דידיה על מנת שאכנס י"ל דלא הוה מצי למימר גבי דידה על מנת שתכנס בשעה שהיא בריאה דאינה רשאה ליכנס לבית הכנסת דילמא מייתא חברתה וקם ליה בלא בית וכשתהיה חולה ונטויה למות אינה יכולה ליכנס אע"פ שהיה יכול להתנות תנאי אחר שיוליכוה לבית הכנסת מ"מ השתא מיהת לפי תנאו לא הוה מצי למימר איפכא וגבי דידיה ניחא דמצי למימר על מנת שאכנס ניחא ליה טפי למימר מלומר שלא אכנס משום דפריך וקם ליה בלא בית והשתא ניחא ליה טפי לשנויי על מנת שאכנס דליכא למיחש כולי האי דילמא עביד מעשה ועייל וקם ליה בלא בית וקל להבין: **היה** עומד ומקריב ושמע שמת לו מת וכו'. רש"י פירש בכהן הדיוט איירי ודחק עצמו לפרש לפי זה ול"נ דבכהן גדול איירי אף על גב דכ"ג מקריב אונן ה"מ מדאורייתא אבל מדרבנן ס"ל לרבי יהודה מניח עבודה ויוצא ואל תתמה דהא מתקינן גזירה שמא יאכל אלמא אע"ג דכ"ג מקריב מדאורייתא כל היום [ו](מודו) ביה רבנן א"כ ברייתא נמי איכא למימר מעיקרא דבכ"ג איירי ומדרבנן ועוד לכאורה משמע היה עומד ומקריב אע"ג דאכתי לא התחיל בעבודה אלא עבודה בידו והיכי קאמר ר' יוסי יגמור והלא כהן הדיוט אונן מחלל עבודה וכן משמע בתוספתא דזבחים (פי"א) דתנא אבל כהן הדיוט שהיה מקריב ומת לו מת מניח עבודה ויוצא וליכא מאן דפליג והא דפליגי בשמעתא רבי יהודה ורבי יוסי איכא למימר בכ"ג פליגי: [ז]**שאינו** עובד עבודה כל היום. וה"פ כל היום שאין אכילה להקרבה כמו שאינו אוכל כך אינו מקריב ואינו אוכל ולא גזרינן דילמא אתא למיכל דאנינות לילה דאכילות דרבנן והיא גופה גזירה ואנן ניקום וניגזור גזירה לגזירה ולא הוה מצי לשנויי דכל היום דאינו אוכל קאי הא בלילה אוכל דהא ס"ל לר' יהודה בפ' טבול יום (זבחים דף ק:) דאנינות לילה דיום מיתה דאורייתא ודיום קבורה דרבנן והא דמפיק כל היום אבל לילה לא היינו דיום קבורה דאי דיום מיתה הא שמעינן ליה לרבי יהודה בפ' טבול יום דאנינות לילה דיום מיתה דאורייתא וא"כ ניגזור דילמא אתי למיכל מיניה:

למזה

עין משפט
נר מצוה

נג א מיי' פ"א מהלכות יוהכ הלכה ט:
נג ב שם הלכה א:
נד ג מיי' פ"ב מהלכות ביאת מקדש הלכה ו:
נד ד שם הלכה ח [ופ"י מהל' מעה"ק ה"כ]:
נו ה מיי' פ"ב מהל' ביאמ"ק הלכה ו:

תורה אור השלם

1. וְאִם לֹא יַחְפֹּץ הָאִישׁ לָקַחַת אֶת יְבִמְתּוֹ וְעָלְתָה יְבִמְתּוֹ הַשַּׁעְרָה אֶל הַזְּקֵנִים וְאָמְרָה מֵאֵן יְבָמִי לְהָקִים לְאָחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה יַבְּמִי: דברים כה ז
2. כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אַחַד מֵהֶם וּבֵן אֵין לוֹ לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ: דברים כה ה

מוסף רש"י

החוצה לרבות את הארוסה. שאם נתארמלה מן האירוסין צריכה ליבם כנשואה, וחוצה משמע מי שנה, שלא נתקרבה עדיין לביתו (יבמות יג:). כהן גדולה מקריב אונן. מדאמר לו אהרן למשה (ויקרא י) ואכלתי חטאת היום ולא אמר למשה והקרבתי, מכלל דהקרבה כאונן ולמדנו דכה"ג מקריב אונן (מו"ק יד:). לאו דכתיב ולאמו לא יטמא ומן המקדש לא יצא, אם מת אביו ואמו דהוי אונן אפילו הכי מקדושתו לא יצא, ולא יחלל, כלומר דעבודתו שיעביד באנינות לא תתחלל, הא אחר הדיוט שלא יצא חילל (ב"ק קי.). לאו: ומן המקדש לא יצא, אינו צריך לצאת מן המקדש ביום מיתת אביו ואמו, ולא יחלל שעבודתו אינה מחוללת (זבחים צט.).

רבינו חננאל

ומנא יש להו לתרווייהו על תנאי, ללאה אומר לה הרי זה גיטיך על מנת שלא תמות רחל חברתיך ואם מתה רחל לא יהיה גיטיך ואת אשתי. ולרחל אומר לה הרי זה גיטיך על מנת שאכנס בכנסת, אם אכנס לכנסת הרי את גרושה ממני ואם לא אכנס לא יהא הגט גט. אם מתה רחל בטל הגט ונשארה לאה אשתו. ואם מתה לאה נשארה רחל באין גוזת אצלו שהרי לא נכנס בכנסת. מאי איכא למימר דילמא מתה רחל בפלגא דעבודה ונמצא שהיתה בחצי העבודה רחל אשתו, וכיון שמתה עכשיו בטל הגט ונמצאת לאה אשתו, ונמצאת העבודה בשני בתים. [כשבא] להזכיר בעבודה רואה אם היא חולה נכנסת מקדים ועייל לכנסת ומתקיים הגט ונמצאת לאה לבדה אשתו. ירושלמי ולא ימצא קונה אשה ביום הכפורים, משום שבות התירו במקדש. מתקיף לה רבינא אם משום דכתיב ביתו [אינו] רשאי להיות לו שני נשים. יבמה: דכתיב בה אשר לא יבנה את בית אחיו אם יש לו שתי נשים לא התייבם אפילו אחת מהן. ודחי יבמתו יבמתו ריבה. כלום היה לו לכתוב [א] ועלתה יבמתו ועלתה יבמה השערה, יבמתו דכתב למה לי, אלא אפי' יש שם שתים ועלתה אחת מהן זו יבמתו והדין יבמה. ואקשינן תוב כיון דאמר כונס לה והדר מגרש לה על תנאי, כלומר אינה נקראת בית עד דכונס לה, ארוסה לא תתייבם דהא אינה בית. ודחי לא תהיה אשת המת החוצה כתיב, החוצה לרבות הארוסה. ת"ר כהן גדול מקריב אונן ואינו אוכל ר' יהודה אומר כל היום כולו. ובא רבה לומר כל היום כולו אפילו אם הוא בביתו מביאין אותו ומקריב כל היום. איני והתניא היה עומד ומקריב על גבי המזבח ושמע שמת לו מת מניח עבודתו ויוצא דברי ר' יהודה, ר' יוסי אומר יגמור. השתא לר' יהודה אפוקי מפקינן ליה ואת אמרת מייתינן ליה מתוך ביתו כדי להקריב. אלא מאי כל היום,

מסורת הש"ס

א) [עי' פרש"י דיבמות יג: דחוצה משמע אלמנה שלא נתקרבה עדיין לביתה], ב) הוריות יב: זבחים צט. תוספתא זבחים פי"א ה"ב [מו"ק יד: ב"ק קי.], ג) [פלוגתא דר"י לא נזכר במשנה], ד) [ע"כ שייך לע"א], ה) [שבת כה.], ו) צ"ל נורן, ז) שייך לדף יד.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אלא לחדא. דאע"ג דכבר הקשה לו. לא זכיתי להבין הא אין אפשרות לה לילך לבהכ"נ דאז דבטל גיטא והוי כלא גירשה כלל דהדרא החשש שמא תמות יעשה העבודות עד שעת מיתתה בב' בתים, ואם נאמר דס"ל לתוס' דליפנא דלאמרינן ולא שיילא משמע דקאי על דלמא ימדלא פרכינן בפשוטו דהא א"א לה למיעל לבהכ"נ ע"כ דהתנאי היה דלא תכנס לבהכ"נ היום ומחר ואי לא מייתא גיטא לחברת' גיטא והיא הולכת אחר עבודת היום לבהכ"נ ובטל גיטא. אבל יקשה אירוא לפי שאינה תדיר וכו' מה לה בידיעה מחברתה כל שהיא לא מתה ממילא חברתה מגורשת וצריכה היא לילך לבהכ"נ ומה לנו אם חברתה בחיים אם לא הא כיון דחברתה מגורשת צריכה היא לילך לבהכ"נ לבטל גיטה וה' יאיר עיני:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מקריב אונן כו' במת אביו ואמו שאינו צריך לצאת מקדושתו כלל ויכול להיות עומד:

תוס' ישנים

מתוקן אבל גבי מיתה אי אפשר לתקן אותה חששא דאין לדבר סוף וי"ל דאף דגבי מיתה אי אפשר לתקן אותו נמי יש קצת לדבר סוף כשלש או ארבע מיתה ולהכי פריך כיון דחיישינן לטומאה שיכול לתקן מיתה נמי היכל לתקן ע"י שלש נשים או ארבע יהיה לדבר סוף ומשני טומאה שכיחא וכו': ולא בעד שני בתים. ומה שכתוב (דה"ב כד) וישא לו יהוידע נשים שתים ויולד בנים ובנות שמא ביוה"כ היה מגרש אחת מהן וצ"ע: אלא דאמר לה הא גיטיך על מנת שתמותי. ה"ה דהוי מצי למפרך יכי יאי גוועא מי הוי גיטא ויהאמר רבא הרי זה גיטיך ע"מ שלא תשתי יין כו' כדלקמן ועוד דאי מתה אין צריך כלל שתהא מגורשת ואי משום תחלת עבודה דבעינן באשה אחת מ"מ למה יש לו להתנות כלל על מנת שתמות כ"ש שאם לא תמות שצריך לגרשה יותר כיון שלא תמות חבירתה: ע"מ שלא תמות. והוה מצי למיפרך נמי ניחוש דילמא מתה והויא ליה שני בתים מאותה שעה: על מנת שתמות אחת מכם. הא לאו סיומא הוא דאי מתה קמייתא נמצא שמתה ואת [ואת] מגורשת והויא ליה בלא בית: כל ימי חיי ומייתי. אומר ריב"א דלא גרס כל ימי חיי דבפרק בתרא דגיטין (דף פג.) פריך מאי שנא מכל ימי חיי פלוני ומסיק כל ימי חיי וימי חיי פלוני הרי זה כריתות ימיהו י"ל הכא לפי טעות שהיה סובר שם מתחלה נקט כאן: דילמא מתה חבירתה בפלגא דעבודה. להכי לא נקט דילמא מתה בסוף היום והויא לה כולה עבודה בשני בתים משום דאפילו התנה על מנת שלא תמות נתחייב לגרשה אחר עשיה מ"מ יש לחוש דילמא מתה בפלגא דעבודה: ע"כ שייך לע"א

דאמר לה ע"מ שתמות חברתיך. והוה מצי לאקשויי ודילמא לא מתה חבירתה והויא לה עבודה בשני בתים אלא יש קושיות הרבה בשמועה ואינו חושש עד לבסוף שמעמידו על האמת לדפירש הקונטרס גופיה: דילמא לא מתה חבירתה ולא עיילא איהי לבהכ"נ. וא"ת מ"מ אם לא מתה חבירתה יוליכוה בעל כרחה לבהכ"נ ותתגרש וי"ל דס"ל לתלמודא כיון שכבר תלוי [illegible]

א) נ"ל דל"ג היה לו לכתוב ועלתה יבמה השערה ועלתה יבמתו השערה דכתוב למה לי יבמה:

[illegible]